

Medan jätten på fastlandet vacklade

26.06.2019

Äntligen någon som vet hur en slipsten ska dras

1922

Efter bankens alla klavertramp måste han ha setts som en hjälte. Vicehäradshövding Torsten Rothberg. Herrarna i förvaltningsrådet kanske inte bokstavligen dansade av lycka runt konferensbordet – men snudd på. De konstaterade nämligen att endast en på Åland vistande person kunde anses inneha de kvalifikationer vilka hos en person på denna framskjutna post måste finnas för handen.

Vad gäller kvalifikationer var Rothberg rätt man att anta utmaningen som verkställande direktör för Ålands Aktiebank. Han hade hunnit vara länsman, advokat och Landtmannabankens och senare Unionbankens man i Mariehamn – han kunde bank, hurra! Torsten Rothberg fattade rodret den 18 december 1922. Den 12 maj 1923 avgick hela förvaltningsrådet med Julius Sundblom i spetsen. Då hade banken flera månader, egentligen år, av bekymmer bakom sig. Skeppsredaren Erik Nylund, storägare i banken, blev ny ordförande och Torsten Rothberg, han fick kavla upp ärmarna han.

Kreditstocken på Åland rensades upp och all utlåning till fastlandet drevs in. Man lyckades stoppa den flykt av kunder som bankens skandaler och förluster gett upphov till. En flyktvåg kunde ändå inte ens Torsten Rothbergs goda anseende stoppa: de tusentals åländska emigranter som packade sin amerikakoffert och tog pengarna med sig. Relationen mellan Ålands Aktiebank och Unionbanken blev allt intimare. Nyårsaftonen 1923

flyttade man till och med ihop i Unionbankens kontorsfastighet i Mariehamn. Ingen inbillade sig att det fanns en självständig åländsk affärsbank i stan. Men Rothberg slet på och redan efter ett år hade han rejält minskat bankens skuld till Unionbanken.

Samtidigt var storbanken tydlig med att skärgårdsborna skulle hålla sig borta från fastlandet. Men med Rothbergs sunda långivningsprinciper visade det sig svårt att placera hela inlåningen på Åland. Så förvaltningsrådet gav tummen upp till att man beviljade nya lån på fastlandet. Då röt Unionbanken till. Inte en chans att ålänningarna skulle klampa in på storebrors territorium och tävla om lånekunderna.

Det fanns en förklaring till att Unionbanken fick skrämshicka: banken var nämligen på fallrepet. Banken var skuldsatt upp över öronen, med mängder av osäkra krediter och skulder till Finlands Bank. I juni 1924 rasade korthuset ihop i en bankskandal så smaskig att det nästan verkade som om man på Unionbanken ville säga till ålänningarna Ha, er lilla bankskandal är väl ingenting, så här ska en riktig skandal se ut!

I Mariehamn insåg Torsten Rothberg och hans kolleger att tiden var rätt för att lätta ankar från Unionbanken. Och storebror uttryckte sin förståelse - han hade händerna fulla med problem. För att köpa hem aktiemajoriteten måste Rothberg och förvaltningsrådets ordförande Erik Nylund charma de åländska spararna. Det visade sig vara lättare än man kunde tro. På det första informationsmötet kunde Nylund avslöja att man efter fyra magra år nu skulle ge utdelning.

En låg inlösningskurs understödd av billiga banklån gjorde susen. Den tidigare ordföranden Julius Sundblom drog också sitt strå till stacken. Han gav än en gång prov på sin vältalighet och underströk vikten av att bevara Ålands Aktiebank i åländska händer.

Charmoffensiven lyckades och i maj 1925 hittade 26 220 av Unionbankens aktier hem till Åland. Men lyckan, och arbetsron, blev kortvarig för Rothberg och Ålands Aktiebank.

På något sätt skulle de flesta av de återinlösta aktierna hamna hos Helsingfors Aktiebank och 1931 fanns det fog för oron att herrarna i Helsingfors skulle sluka den lilla, men då välmående, åländska affärsbanken. Men innan dess ska vi låta bankens ledning sola sig i beröm. År 1929 slår Bankinspektionen fast att Ålands Aktiebank är den mest likvida av alla banker i Finland - den har inga skulder till Finlands Bank. I veckomagasinet Finansbladet konstaterar man att banken har de lägsta omkostnaderna i

förhållande till ränteintäkterna. Redaktören skriver:

Den riksbekanta åländska sparsamheten förnekar sig sålunda icke.

Men är det inte så att stora baddare gärna slukar små och feta fiskar?

Vicehäradshövding Torsten Rothberg - en man vars blick säger allt om hans karaktär.

Sanningen om Ålandsbanken

100 berättelser genom 100 år

Joakim Enegren

Med bidrag av Annika Lundqvist, Leo Löthman och Teo Tuominen.

Foto: Familjefest på Pensionat Gripen söder om Mariehamn.

Övre raden fr v Nanna Öfverström, Käthy Lang, Ingrid Öfverström, Axa Karlsson, Ulla Rothberg, Torsten Rothberg och Ruben Öfverström.

Nedre raden fr v Hulda Öfverström, Inga-Britt Öfverström Marquard, Doris Öfverström, Bengt Öfverström, Levi Öfverström och oidentifierad kvinna. Ålands museum och familjens samling.